

1. Züüüü...

- Züüü... Züü... Zü...

Mıgımağı uğıltusu qulaqlarına necə doldusa Aslanın yuxusu qaçdı - hirsle sağ əlini başının altından çəkib, sol yanağını şapartdı:

-Yaramazlar! Day səhərin şirin yuxu-sunu da qoymazlar doyunca yataq! - Birdən vurub ayıldılar elə bil onu, - yavaşca gözünü açdı... - hih... - elədi. Minlərlə bərələ göz zillənmişdi üzünə. İlan çalmış kimi dik atılıb, dal ayaqları üstə düşdü. Gördü... öz təbəələridi. Göz bəbəklərinə çökmüş qorxu qəzəbə çevrildi... Hirsle bədəninə geri, başını irəli gərrib, yuxusunu pozan “yaramazlar”ın canına qorxu salmaq istədi - qəfil ağzını açdı:

-Züüüü...

Milçək vızıltısı qədr gücü olmayan bu səs Meşələr şahının əmrini gözləyən vəhşilərin tükünü də tərpətmədi. Aslan pört oldu, bədəni sustaldı; qolları boşaldı, yavaşca yanını yerə qoyub, gözlərini bir nöqtəyə dikdi. Handan-hana özünə gəlib, yan-yörəsinə baxdı; nəzərləri Tülküdə ilişib qaldı:

-Şələquyruq! - Meşələr şahı bu dəfə lap sıcan balası kimi ciyildədi.

-Zü...

-Şaxqulaq!

-Züüü... züüüü...

-Əyripençə!

-Züüüüü...

-Bizə nə olub, cənablar?! Boğazımız tutulub, nədi, səsimiz çıxmır?! - Aslan başını silkələdi.

Yer-yerdən züültü züültüyə qarışdı:

-Züüü...

-Zü... zü...

-Züü... züü...

-Bilimirik!

-Bilimirik!

-Bilimirik! - eşidildi.

-İa... İa... İa... - Qəfil meşənin kənarından ucalan Eşşəyin gur səsi vəhşilərin qulaqlarını dəldi.

Aslan qan sağılmış gözlərini Canavara çevirdi. Bayaq Şaxqulaq yerindən qopdu. Çox keçmədi, dişiyə Eşşəyin qulağından yapışib, quyuğuyla vura-vura, gətirib qoydu Meşələr şahının qarşısına.

2. “Xoşunuza gəlmişəm, zati-aliləri...”

- Cənab Eşşək Eşşəkoğlu, xoş gəlmisən! - Meşələr şahı yaxınlaşıb diliylə Uzunqulağın boynunu yalamağa başladı. Eşşək bərk qorxdı. Bir azdan bu təmasda acılıq-filan hiss eləməyəndə lap leş-baş oldu: “Nə dedi?! Xoş gəlmisən?! İlahi, böyüklüyünə şükür! Mat qalmalı işdi. Dədə-babalarımı belə yerlərə parçalayıb yeməyə gətirərdilər. Amma mənə el ağsaqqalı kimi göstərdikləri hörmətə bax: “Cənab Eşşək Eşşəkoğlu!”. Özü də kim? Meşələr şahı - Aslan?! Hələ boynuma çəkdiyi sığalı desənə! Dünyanın qərribə işləri varmı! Bəlkə... bəlkə kələk gəlirlər mənə?! Əvvəlcə sevindirib, sonra dərimi boğazımdan çıxardacaqlar. Bu köpək uşağı psixoloqdu; başa düşürlər ki, qorxsam, ötimin dadı qaçar, bilməzlər yedikləri ətdi, yoxsa ot. Hər halda susmağım Aslana yekəxanalıq kimi görünər.”. Eşşək boğazının nazik yerinə saldı ki, səsi incə çıxsın, day da yoğun anqırdı:

-İa... İa... xoşunuza gəlmişəm, zati-aliləri, xoşunuza gəlmişəm!

Aslan qarşısını çatıb, quyuğunun ucunu yerə döyə-döyə hirsle soruşdu:

-Necə?!

-Xoşunuza gəlmişəm, zati-aliləri, xoşunuza gəlmişəm!

-Krim bilirsen ki, xoşumuza gəlmisən, cənab Eşşək Eşşəkoğlu?! Dolamısan, deyəsən, bizi?!

- Əstəğfürullah, zati-aliləri, əstəğfürullah! Mən iman əhliyəm, mənim sözlərimdə pis niyyət ola bilməz. Sadəcə xeyli vaxtdı şeir yazıram, dilim şirinləşib. Yəni, “xoş gününüze gəlmişəm!” demək istəyirəm.

-Hə-ə-ə... Deməli, şairsən?! - Aslan gülümsədi.

Eşşək başını aşağı salıb, qabaq əliylə yeri eşə-eşə gözaltı Aslana baxdı:

-Təvazökarlıqdan uzaq olsa da, zati-aliləri, etiraf eləməyə məcburam!

-Kitabın-zadın çıxıb?

-Hələ o xoşbəxtlik mənə qismət olmayıb, zati-aliləri!

CƏNAB EŞŞƏK EŞŞƏKOĞLU

-Niyyə?!

Əvvəllər kitabı dövlət buraxırdı, otələf kimi satıb, yaxşı da qazanc götürürdü. İnsafən yazıcının da qabağına qəpik-quruşdan bir şey atırdı, yəni qonorar verirdi. Amma indi zamanə dəyişib, görək özün pul verəsən ki, kitabını buraxsınlar. Yoxsa...

Aslan birdən sağ pəncəsini qaldırıb, Eşşəyə “sus” işarəsi verdi. Sonra gözlərini hərleyib bir qırağa lal-kar dayanmış vəhşilərə baxdı:

-Şələquyruq!

Tülkü bayaq sıçrayıb Meşələr şahının qabağına düşdü:

-Bəli, zati-aliləri!

-O günü sən nə danışırıdın?!

-Nə barədə, zati-aliləri, yadıma sala bilmirəm?

-Hardasa yazıcılara qonorar verirlər, deyirdin?

-Bəli, zati-aliləri, düz buyursunuz!

-Harda?

-Belorus dövlətində. İnternetdə özüm şəxsən oxumuşam, nəşriyyatlar yaxşı-yaman nə çap eləsələr, gəlir götürdülərgötürmədilər, qonorar verirlər müəllifə.

Aslan sol pəncəsiylə Tülküyə “get” eləyib, yenidən Eşşəyə tərəf çevrildi:

-Cənab Eşşək Eşşəkoğlu, necədi, döşünə yatır?!

-Zati-aliləri, ağzınızda Belorus deyirsiniz. Məqsəd nə qədər yaxın olsa da, yol uzaqdı - dağlar var, dərələr var. Bu yandan da Rus qoşun çəkib, gedib girib Krima. İndi oralar bərk basdırırdı - it yiyəsini tanıdır. Allah İraq eləsin, çoyutma gülləyə tuş gələrəm, canım cəhənnəm, şan-şərəfdən olaram!

-Şan-şərəf nədi?

-Şairliyimi deyirəm, zati-aliləri.

-Cənab Eşşək Eşşəkoğlu, Krim demiş-kən, insanlar nə danışır, kimindi Krim?!

-Zati-aliləri, indisini deyirsiniz, yoxsa keçmişini?

-Həm o, həm də bu.

-Düzünü bilmək istəsəniz, Krim nə Rusiyanındı, nə də Ukraynanın, tatarlarındı. 600 ilə yaxındır ki, tatar xalqı orda məskən salıb, yaşayır. Ruslar isə 240 il bundan əvvəl Türkiyənin əlindən dartıb alıb Krimı. Bu günkü haqq-ədalətə qalanda, dünya birliyi də bu fikirdədi, Krim qeyd-şərtsiz Ukrayna torpağıdır.

- Bəs bizim Şələquyruq deyir, referendum keçiriblər, kırımlılar Rusiyaya birləşməyə səs veriblər.

-Zati-aliləri, birincisi Krimin əsl sahibi olan tatarlar Krimin Rusiyaya birləşməsinə səs verməyib. İkincisi də, Allah balalarınızı saxlasın, bizim cüvənəzənnər, qor-qoduqlarımızı deyirəm, 4 başdı. Mənimlə birgə 5 oluruq. Təbii, sabah 7 ayı gəlib girdi mənim axuruma, dedi ki, cənab Eşşək Eşşəkoğlu, yığışdır şələ-küləni, bas bayıra, axur bizimdi. Mən də deyirəm ki, yox, cənablar, səhv edirsiniz, bu axur özümündü. Deyirlər, sübut? Deyirəm, atam, babam, cəddü abam, hamısı burda doğulub, burda yaşayıb, burda da ölüb. Bu da qəbirləri. İndi də biz yaşayırıq.

Ayılar da qayıdır ki, bu sübut deyil, bəs referendum keçirəcəyik, görək xalq nə deyir. Xalq da kim olsa yaxşıdı? Özləri. Sizcə, zati-aliləri, referendumu 7 ayı udar, yoxsa 5 eşşək?!

-Əlbəttə 7 ayı.

-Atanız oldu rəhmətlik. Rus bu kələklə də Krimı özünüki hesab eləyir. Day bilmir ki, bununla da başqa ölkələrdə yaşayan rusları yerli əhali asta-asta sıxışdırıb qovacaq! Yenə də zərbə sadə rusa dəyəcək!

Aslan razılıqla başını yellədi.

-Nə əcəb bunlar bu məsələni sənə qədər anlamır?!

-Zati-aliləri, elə bilirsiniz hər çiyin üstündəki yumru başdı?!

-Nə isə, cənab Eşşək Eşşəkoğlu, məqsəddən uzaq düşdük. Onu deyirdim axı, şair ac olar, susuz olar, kitabsız olmaz!

-Salavat gücə bağlıdı, zati-aliləri! Güc də ki, puldu! Odur ey, qonşumuz Çölün Çaqqalı; icra hakimi keçəndən başlayıb öz adına kitab yazdırıb, çap etdirməyə. Özü də basıb-bağlayır ki, belə ilhama gəlmi-

nağıl-povest

şəm, belə yazmışam. Tez-tez də mükafat alır. Hətta yerlə-göylə əlləşən ləqəb də götürüb özünə - Çölün Halal Çaqqalı. Vallah, elə fors eləyir, elə poza göstərir, elə bil qoyun pəyələrinin dalını eşən bu deyilmiş! O günü min səhifəlik “Seçilmiş əsərləri”ni avtoqrafla bağışlayıb mənə; qalın cild... par-par parıldayan kağız... at diş boyda hərflər... Yalançılar sözü, on addım kənarda dur, oxuyacaqsan. Zati-aliləri, ağzımın suyu şorab olub dırnaqlarımın ucuna qədər axmadımı?! Atalar elə bil məndən ötrü deyibmiş: “Ley vuran oldu, mənim tək tükü dağılan olmadı.”. İl boyu eşşək kimi işlə, tər tək, qazancın da qəpik-quruş?! Balalarımın boğazından kəsib, yarım taya ot yığmışam. Ondan da Fatiya tuman olmaz. Deyirlər, nəşirin bir sürü camışı var, gedib 1-2 ay qapısında havayı işləyəcəm, üstəlik də otu verib, yekə bir kitabımı buraxdıracağam!

-Yekə niyyə?!

Səni ki, oxucular hələ yaxşı tanımır, balaca olsa olmaz?!

-Xeyr, zati-aliləri, xeyr, görək şairin kitabı yekə olsun!

-Nə səbəbə?!

-Birincisi, indi kitabı oxumaq üçün buraxmırlar, çünki kitab oxuyan yoxdur. İkincisi də, kimin kitabı nə boydadırsa, şairliyi də elə o boyda sayılır.

-Bu qədər ki, xərc qoyacaqsan, canını da üstəlik, qazancıdan-filandan bir şey olacaq?!

-Olacaq, zati-aliləri, olacaq!

-Sırr deyil ki?

-Allahdan gizli deyil, sizdən niyyə gizli olsun, ondan sonra xalq məni “Şair Eşşək Eşşəkoğlu” çağıracaq.

-Gözəl səslənir!

-Çox sağ olun, zati-aliləri, çox sağ olun! Allah biz eşşəkləri sizin pəncəniz altında öldürsün!

-Şairsən, ilham əhlisən, yəqin ki, çox bilmisə olarsan?!

-Əlbəttə! Əlbəttə! Allah ölənlərinizə rəhmət eləsin, biz təzə-təzə anırmağa başlayanda, mərhum babam hirsələnərdi: “Nəsliniz qatıra dönsün, belə anqırıyla sizdən eşşək olmaz! Savadlı anqırın!”.

-“Savadlı anqırın” nə deməkdi?

-Zati-aliləri, götürək elə sizi. Bir Allah şahiddi ki, siz elə-belə anırmazsınız?

-Necə-ə-ə?! Bi-i-i-z... anqırma-a-q?! - Aslan hirsle sağ pəncəsini qaldırıb, quyuğunun ucunu yerə döyməyə başladı.

-Üz istəyirəm, zati-aliləri, üz istəyirəm, eşşəkliyim baş apardı, “nərə çəkməzsınız” demək istəyirdim. Siz ovu ki, gördünüz, gözünüzü qan tutar, səsinizin gücü maraqlandırır ancaq sizi, notuna-filanına baxmazsınız.

- “Not-filan” nədi?

- Məsələ, biz anqıranda səsimizin nöqtəsini, vergülünü, hətta nidasını belə düz vurmağa çalışırıq. Müğənnilər buna “pərdə üstə gəzişmə” deyir. Yaxşı yadımdadı, qor-qoduq vaxtlarımızda biz başayaq anqıranda, babam şılğağa qalxıb, hərəminin döşünə bir qəşətpək ilişdirər: “Kitabsızdan şair, çəmaqsızdan çoban olmaz!” deyər sonra da boyun-boğazımızı dişdəm-dişdəm eləyərdi.

-Cənab Eşşək Eşşəkoğlu, min illərdi özlərini “ali məxluq” sayan insanlara iş-gücünüz bir yana, adınızla-sanınızla, cinsinlə belə əvəzsiz fayda verirsiniz. Hələ çox şey var ki, “demirəm” yox, deyər bilmirəm, ayıbıma gəlir!

- Çox sağ olun, zati-aliləri, çox sağ olun! Allah biz eşşəkləri sizin pəncəniz altında öldürsün! Lap məni qaldırıb dağların başına qoydunuz! - Eşşək fəxrle yan-yörəsinə baxdı. İstədi bir ağız anqırsın, Aslanın zəhmli sifətini görüb, duruxdu.

- O ev olmaz ki, Allahın ver günü sizi xatırlamasınlar. Gizli deyil ki, insanların tərbiyəsində, xüsusən də ailə tərbiyəsində böyük xidmət sahibsiniz. Minlərlə pedaqoq var, alim var, akademik var, amma insan cəmiyyətində biri sizin qədər məşhur deyil. - Aslan yavaş-yavaş Eşşəyə tərəf addımladı; Eşşək həyəcana gəldi. Aslan onun yanından keçib, bulaqdan su

içib, geri qayıtdı. - Bu dediklərim gəlişi gözəl sözlər deyil, cənab Eşşək Eşşəkoğlu, faktdı.

Eşşək çasıb qalmışdı. Bilmirdi Aslan onu dolayır, ya ciddi danışır. Odur ki, qulaqlarını sallayıb, heyrətlə Meşələr şahına baxırdı. Arada anqırtya oxşar qısa, kəsik səslər çıxarırdı:

-İ... i...

Aslan yenidən təkrar elədi:

-Bu dediklərim gəlişi gözəl sözlər deyil, cənab Eşşək Eşşəkoğlu... nədi?

-Faktdı, zati-aliləri!

-Fakt da nə tələb eləyir?

Eşşək mat-mat Aslanın üzünə baxa-baxa, bir ağız anqırdı:

-İii... aaa...

-Nə?!

-Sizin müdrik kəlamlarınızı bizim ağılmız həzm eləyə bilməz, zati-aliləri!

-Fakt da izahat tələb eləyir. Yoxsa o, fakt olmaz, iddia olar. Təbii, görürsən, evdə uşaq elə ağlayır, elə ağlayır, elə bil ətindən kəsirlər. Hansı pedaqoq “Uşaq ağlayarkən onu necə sakit etməli” mövzusunda əsər yazıb? Fikirləşmə, yadına düşməz. Gizli deyil ki, əksər pedaqoqlar həyat həqiqətlərini əks etdirən kitab yazma bilmirlər. Odur ey... rus kitabları... itinə tökdü. Bu qoçaqlar da alınlarında tər, barmaqlarında qabar... toyuq küllükdə eşlə-nən kimi; köçürə-köçürdü. Sonra da öz adlarını üstünə yazıb, ordan-burdan oğurladıqlarından, nəşirlərin diliylə desək nəfis bir kitab düzəldirlər. Heç nəyə də yaramır. Amma pedaqoji təhsil görməyən valideyn... bir cümləylə uşağı lal eləyir: “Qoduq oğlu qoduq, anqırma!”. Daşdan səs çıxır... dalı nə olur?

-Uşaqdan yox.

-Və ya oğlan... od barmaqda durur, bu... Atanın ağzını açması kifayətədi: “Ay supa, qoyacaqsan dincimizi alaql?”.

Qurbağa gölünə daş atılarda görmüsənmi? Eşşək razılıqla başını yellədi:

-Səsləri batır.

-Bəs buna nə deyirsən; Allahın ver günü evin qadınının əlindən qab düşüb sınır. Evin kişisinin bircə kəlməsi bu faciəni bir daş altı, bir daş üstə eləyir: “Eşşək bir batdığı yerdən bir də keçməz!”...

Bu sözləri eşidəndə Eşşək vəcdə gəldi:

-Zati aliləri, ac qurdun caynağında həlak olan nakam qardaşım Boz qoduğun ruhuna and olsun, yüz faiz düz deyirsiniz!

-Uzağa getmək lazım deyil, elə götürək qanun keşikçiləri - polisləri.

Birini ki, özlərinin qurduğu tora salırlar, sizin adınız bir yana, nəslinizi-kökünüzü qəbrdən çıxarıb yamayırırlar onun şan-şərəfinə! Elə təsəvvür yaranır ki, mühakimə elədikləri heç insan oğlu insan deyilmiş, burunlu-qulaqlı zırmış!

(Davamı var)

Qəşəm İSABYLİ